STUDII ȘI CERCETĂRI
DE
NUMISMATICĂ

SERIE NOUĂ

VOLUMUL XV-XVII
(XXVII-XXIX)
2024-2026

STUDIES AND RESEARCHES
IN
N U M I S M A T I C S

ÉTUDES ET RECHERCHES
DE
N U M I S M A T I Q U E

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN”

STUDII ȘI CERCETĂRI DE NUMISMATICĂ

SERIE NOUĂ

VOLUMUL XV-XVII (XXVII-XXIX)

2024-2026

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
BUCUREȘTI

2026

COMITETUL DE REDACȚIE

AUREL VÎLCU, redactor responsabil
THEODOR ISVORANU, redactor responsabil adjunct
MARIUS BLASKÓ, MIHAI DIMA, EMANUEL VIOREL PETAC,
DAN PÎRVULESCU şi GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, membri

COLEGIUL DE REDACȚIE

RADU ARDEVAN; ANA BOLDUREANU; IONEL CÂNDEA, m.c. al Academiei Române; GABRIEL CUSTUREA; GEORGES DEPEYROT; CONSTANTIN C. PETOLESCU, m.c. al Academiei Române; acad. VICTOR SPINEI

DANA COSTIN, redactor

ADRIAN MIRCEA DOBRE, redactor Editura Academiei Române

OFELIA COȘMAN, tehnoredactor

Orice comandă va fi adresată la:
EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, 050711, Bucureşti, România: Tel. 4021-318 8146, 4021-318 8106, Fax 4021-318 2444, e-mail: edacad@ear.ro

S.C. MANPRES DISTRIBUTION S.R.L., str. Ziduri vii, nr. 5, bl. B 18, scara 1, apartament 44, sector 1, Bucureşti, tel. 4021-3124801, e-mail: abonamente@manpres.ro, office@manpres.ro

S.C. ORION PRESS IMPEX S.R.L., str. Băiculeşti, nr. 23, bl. E9, scara D , ap. 147, camera 1, sector 1, Bucureşti, tel. 4021-2106787, e-mail: office@orionpress.ro

S.C. CRIS MEDIA PRESS S.R.L., bld. Gheorghe Duca, nr. 10-22, sector 1, Bucureşti, tel. 0722.333.405, e-mail: office.crismedia@gmail.com

S.C. DEREX COM S.R.L., Aleea Țebea, nr. 2B, sector 4, București, tel. 0726258546, e-mail: derex_com@yahoo.com

S.C. SORIRORI SOLUTIONS S.R.L., bd. Republicii, nr. 25, Târgu Jiu, cod poştal 210152, județul Gorj, tel. 004 0765 262 077, 004 0765 166 433, e-mail: sorin.costreie@sorirori.ro, rosana.guta@sorirori.ro

S.C. TOP SEVEN BEST S.R.L., str. Morii, nr. 41, Clinceni, jud. Ilfov, tel. 0787 818 706, e-mail: office@abonamente-presa.ro

Adresa redacției:
Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, str Henri Coandă nr. 11, 010667 Bucureşti, Tel./Fax 4021 212 88 62, E-mail : redactie_iab@yahoo.com; aurelvilcu@yahoo.com

© 2026, EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
www.ear.ro

Sumar – Sommaire

I. STUDII ŞI CERCETĂRI – ÉTUDES ET RECHERCHES

A. NUMISMATICĂ – NUMISMATIQUE

AUREL VÎLCU, Monede olbiene din secolul al V-lea a. Chr. descoperite la Histria – Olbian coins from the 5th century BC discovered at Histria 7

MIHAI DIMA, GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, Monede histriene de argint din tezaurul de la Enisala (com. Sarichioi, jud. Tulcea) – Silver coins of Istros from the Enisala hoard (Sarichioi commune, Tulcea County) 13

GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, ADAM RABINOWITZ, New Greek, Macedonian and Roman coin discoveries from the "Platou Est" sector at Histria (Romania) 23

IONUȚ BADEA, O colecție particulară de monede emise de cetatea Histria – Coins of Istros (Histria) from a private collection 49

ANA-MARIA BALTĂ, Noi considerații asupra monedelor cu revers tip poartă de oraș din Moesia Inferior emise în timpul lui Gordian al III-lea (238-244) – New considerations on the coins with city-gate reverse issued in Moesia Inferior during the reign of Gordian III (AD 238-244) 63

EUGEN NICOLAE, Despre ornamentul islamic „nodul fericirii" și originea puterii sale apotropaice 75

EUGEN NICOLAE, „Sindromul Poienești". Un bilanț moldovenesc și perspectiva unui dosar muntenesc 87

LILIA DERGACIOVA, An extraordinary hoard from the first quarter of the 15th century. Contributions to the Moldavian currency system during the reign of Alexander I (1399/1400-1432). With an appendix by ROMAN CROITOR, Sturgeons in medieval Moldova 101

B. METROLOGIE – MÉTROLOGIE

GABRIEL CUSTUREA, Ponduri antice descoperite în Dobrogea – Ancient weights discovered in Dobruja 129

II. DISCUŢII ŞI NOTE – DISCUSSIONS ET NOTES

ANA-MARIA BALTĂ, IONUȚ BADEA, Un lot de monede emise de cetatea Nicopolis ad Istrum între 193 și 222 p. Chr. – An assemblage of coins struck by Nicopolis ad Istrum between AD 193 and 222 133

DOREL BĂLĂIȚĂ, Jetoanele societăţii anonime miniere „Lignitul" – The tokens issued by the "Lignitul" mining joint-stock company 139

III. DESCOPERIRI MONETARE – DÉCOUVERTES MONÉTAIRES

THEODOR ISVORANU, SEBASTIAN MATEI, Tezaurul de denari romani republicani descoperit la Săsenii pe Vale, jud. Buzău – The hoard of Roman Republican denarii discovered at Săsenii pe Vale, Buzău County 151

MIHAI DIMA, GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, Un tezaur monetar de la mijlocul secolului al II-lea p. Chr. descoperit la Durostorum – A coin hoard from the middle of the 2nd century A.D. found at Durostorum 163
MIHAI DIMA, ALIN FRÎNCULEASA, Monede romane descoperite la Urlați, jud. Prahova – Roman coins found in Urlaţi, Prahova County..... 177
MARIUS BLASKÓ, Monedele ungureşti din necropola medievală de la Buftea-La Cârna/Mănești (secolele XIV – XVII) – Hungarian coins from the medieval necropolis at Buftea-La Cârna/Mănești (14th – 17th centuries)..... 189
VIOREL M. BUTNARIU, Tezaurul monetar descoperit la Târgu Ocna – „Dealul Cândea". Addenda et corrigenda – The coin hoard discovered at Târgu Ocna – „Dealul Cândea". Addenda et corrigenda..... 199

IV. NECROLOG – NÉCROLOGIE

ANA BOLDUREANU, *In memoriam* Eugen Nicolae..... 213

ABREVIERI – ABBRÉVIATIONS 227

Tezaurul monetar descoperit la Târgu Ocna – „Dealul Cândea”. Addenda et corrigenda

Viorel M. BUTNARIU*

În ziua de 31 august 2019, cetățeanul Sorin Mare din Bacău a descoperit în apropierea localității Târgu Ocna, în punctul „Dealul Cândea”, cu ajutorul detectorului de metale, un vas metalic care conținea numeroase monede. Fiind puternic deteriorat, recipientul nu s-a putut restaura. Tezaurul se compune din 234 monede de aur care au fost predate la Direcția Județeană pentru Cultură Bacău, de unde au fost aduse la Muzeul de Istorie din Bacău. După finalizarea procesului de curățare (23 septembrie 2019), a urmat procedura standard de analiză, cercetare și evaluare a monedelor, fiind întocmite un raport de expertiză numismatică (nr. 4538 din 12.12.2019) și un act de evaluare (nr. 227 din 28.01.2020)[1] pe baza cărora Comisia de achiziții și evaluare a decis, în ședința din 28.01.2020, inventarierea lor în colecțiile muzeului.

Primele informații[2] despre tezaur au fost comunicate cu prilejul Simpozionului Național „Vasile Pârvan” (Bacău, 3-4 octombrie 2019), apoi au fost publicate pe larg în Buletinul Muzeului Municipal „Regina Maria” din Iași[3]. Aceleași date au fost reluate într-un volum lansat cu prilejul Simpozionului Național „Vasile Pârvan” (Bacău, 8 octombrie 2020), în care autorul precizează că, la descrierea monedelor, a avut în vedere „o schemă prestabilită, o fișă de catalog – ancorată într-o oarecare măsură de modelul fișei analitice de evidență a obiectelor de patrimoniu muzeal” pentru a putea „insera informații relevante privind fiecare piesă în parte”[4]. Pe lângă aceste precizări, cu care Anton Coșa ne-a familiarizat prin demersurile sale anterioare, aflăm că volumul, apărut în „condiții grafice excepționale”, „constituie o contribuție științifică valoroasă [...] punând la dispoziția celor interesați – muzeografi, cercetători, istorici, numismați, heraldiști etc. – date importante, folositoare în cercetarea științifică de specialitate”[5].

Publicarea datelor pentru toate monedele din tezaur, cu o ilustrație destul de clară, a făcut posibilă verificarea unor detalii semnalate de autor cu privire la compoziția și structura acumulării analizate.

---

* Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” al Academiei Române – Filiala Iași.

[1] Întocmit la solicitarea conducerii instituției și despre care ni s-a refuzat orice relație.

[2] A. Coșa, *Un tezaur monetar de aur din secolul al XIX-lea descoperit în județul Bacău*, Simpozionul Național „Vasile Pârvan”, Bacău, Complexul Muzeal „Iulian Antonescu”, 3-4 octombrie 2019.

[3] A. Coșa, *Un tezaur monetar de aur din secolul al XIX-lea descoperit în județul Bacău*, Cercetări Istorice, s.n., 38, 2019, p. 259-288.

[4] A. Coșa, *Tezaurul monetar de aur (sec. XIX) din colecția Muzeului de Istorie Bacău*, Onești, 2020, p. 34.

[5] M. Băbușanu, recenzie la A. Coșa, *Tezaurul monetar de aur (sec. XIX) din colecția Muzeului de Istorie Bacău*, Onești, 2020, 202 p., în MemAntiq, 36 (2020), 2021, p. 195-197.

SCN, s.n., XV-XVII (XXVII-XXIX), București, 2026, p. 199-212.

Tezaurul este alcătuit din 234 monede de aur – din care, 191 ducați emiși în Imperiul Austriei (151) și dubla monarhie (40), 32 lire otomane, 10 piese de 5 ruble emise de Imperiul Rus și un sovereign al Marii Britanii – eșalonate cronologic între 1835 și 1878.

Rostul acestui excurs este de a lămuri măcar o singură chestiune: întrucât valoarea intrinsecă a tuturor monedelor analizate, indiferent de sistemul monetar în care au fost emise, a fost stabilită „după număr" (*al pezzo*)[6], care este masa reală actuală a monedelor pe care autorul le-a prezentat punctual numai cu două zecimale atât în actul de evaluare prezentat Comisiei de achiziții și evaluare, cât și în publicațiile apărute ulterior.

Trebuie să precizăm însă că toate emisiunile au circulat efectiv, ceea ce exclude a priori o evaluare în categoriile „proof", „necirculată / fleur de coin", „extrem de fină / splendidă", „foarte fină/superbă". În acest caz, milesimul constituie un element obiectiv ce oferă indicii despre vechimea fiecărei piese, dar rămâne totuși subiectiv în stabilirea gradului de conservare[7] dacă se compară emisiuni din același an care prezintă greutăți sensibil diferite. Fără a dispune de alte informații, am optat pentru o comparație între datele ponderale publicate cu două zecimale și greutatea standard a fiecărui nominal (ducat, 100 kuruși, 5 ruble și sovereign), care să ne sugereze o rată a uzurii. Evident, o asemenea încercare de statistică ar produce mirare din partea unora care s-ar pronunța pentru o recântărire corectă a materialului și pare lipsită de temei dacă mai constatăm că la opt monede (numerele 104, 197, 205, 212, 224, 226, 228, 230 trecute în tabele sub asterisc) fracțiile depășesc în mod suspect greutățile standard ignorate astfel de autor.

Vom discuta, pe rând, emisiunile din tezaur.

Piesele de aur ale suveranilor Casei de Habsburg-Lorena sunt ducați emiși la Viena, Kremnica, Alba Iulia și Veneția, care reprezintă 81,62% din acumulare. Denumirea provine de la emisiunea venețiană de aur lansată în anul 1284 și desemnată ulterior zecchino. A fost bătută după propriul design, dar și ca echivalent în argint, și a devenit o monedă comercială foarte populară, imitată în aproape toate țările europene în sute de monetării de-a lungul mai multor secole (în Ungaria din 1325). Din secolul al XIV-lea termenul desemnează numai monedele de aur. Datorită valorii sale stabile, în secolul al XVI-lea a înlocuit guldenul de aur ca monedă de comerț. În domeniile Casei de Habsburg, ducatul[8] a fost singura monedă de aur bătută din 1529, apoi, după Ordonanța monetară adoptată în dieta de la Augsburg în 1559, a devenit principala monedă de aur (Reichs-Dukat) a Sfântului Imperiu Roman.

Greutatea standard 3,4909 g (3,44 g AV) și finețea de 986‰ i-au fost fixate prin Ordonanța monetară din 17 iulie 1742 emisă la Viena[9], ceea ce a asigurat ducatului austriac o valoare stabilă și i-a garantat circulația. S-a bucurat de aceeași apreciere în Imperiul Austriei după 1806, în spațiul Uniunii Monetare Germane după 1838 și în Austro-Ungaria până în anul 1900. Din vremea Mariei Tereza datează și instrucțiunile cu privire la marcarea atelierelor monetare. Elaborate în 1764, dar aplicate odată cu ridicarea lui Iosif al II-lea de Habsburg-Lorena la rangul de coregent, monetăriile din Imperiu își marchează emisiunile cu litere, în cazul nostru cu A pentru Viena, B (K-B, după 3 aprilie 1868) pentru Kremnica, E pentru Alba Iulia, V pentru Veneția[10].

Decretul din 9 martie 1870 reglementa baterea monedelor de aur conform standardului francez și a servit la pregătirea aderării Austro-Ungariei la Uniunea Monetară Latină[11]. Unificarea statelor germane

---

[6] V. M. Butnariu, *Lexicon numismatic*, Seria Moneta Terrae Moldaviae, III, Iași, 2021, s.v. **după număr**.

[7] V. Mihailescu-Bîrliba, *Numismatica. I*, Seria „Bibliotheca Archaeologica Iassiensis", XV, Iași, 2005, p. 128.

[8] E. Martinori, *La moneta. Vocabolario generale*, Roma, 1915, s.v. **Ducat**, **Dukaten**, **Ducaten**, **Dukaat**, **Ducado**; K. Klütz, *Münznamen und ihre Herkunft. Grundriß einer etymologischen Ordnung der Münznamen*, Viena, 2004, s.v. **Dukat**, **Dukaten**; H.Kahnt, *Das große Münzlexikon von A bis Z*, Regenstauf, 2005, s.v. **Dukat**.

[9] L. Herinek, *Österreichische Münzprägungen von 1740-1969*, Viena, 1970, p. 98.

[10] W. D. Craig, *Germanic Coinages (Charlemagne through Wilhelm II)*, Mountain View (reprint), 1954, p. 37.

[11] L. Huszár, *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis Heute*, Budapest – München, 1979, p. 20.

în jurul Prusiei a fost urmată de demonetizarea argintului în Imperiul Federal German, proces început la 23 noiembrie 1871, și introducerea mărcii de aur la 9 iulie 1873, urmată de sistarea emiterii seriilor vechi din aur potrivit legii imperiale din 6 decembrie 1873. Din același an, Austro-Ungaria emite ducații fără sigle. Cele 16 exemplare din tezaur provin din atelierul vienez, întrucât piesele au legenda în limba latină.

Piesele nr. 1–191 din tezaur se împart în două grupe.

Prima grupă cuprinde 151 exemplare emise de împărații Austriei, Ferdinand I de Habsburg-Lorena (22) și Francisc Iosif I de Habsburg-Lorena (139), la Viena pentru Arhiducatul Austria (15/94), la Kremnica pentru Regatul Ungariei (2/3), la Alba Iulia pentru Marele Principat Transilvania (4/24) și Veneția pentru Regatul Veneto-Lombard (1/2); șase piese rămân fără atribuiri precise. Cronologic, monedele se eșalonează între anii 1837 și 1866. Grupa a doua este reprezentată de piesele nr. 152–191, emise de Francisc Iosif I de Habsburg-Lorena la Viena (36), în calitate de împărat, și la Alba Iulia (4), ca rege maghiar, între anii 1867 și 1878. Mai precizăm că toate cele 191 monede au fost bătute în același sistem federativ pe care s-au bazat autonomiile locale din spațiul german, în pofida politicii centralizatoare dusă de Viena.

Tabelul de mai jos oferă o statistică destul de exactă din punct de vedere cifric, dar insuficient de elocventă, ceea ce impune o abordare cu prudență. Mai întâi, trebuie subliniat că lotul de exemplare din prima grupă (3,49 g) poate însuma și un număr rămas necunoscut de piese la care un cântar cu trei zecimale ar fi putut indica greutăți cuprinse între 3,489-3,485 g. Observația are un grad ridicat de relativitate și în estimarea stării de uzură și corodare a monedelor, pentru care calificativul „bună” ar trebui revizuit. În ceea ce privește frecvența sporită a unor monede, se poate lesne observa o concentrare pe grupele II-IV și un scor mai ridicat pentru anii 1848, 1854-1855, 1861, 1863, 1867 și 1877.

Anul	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Total
	3,49	3,48	3,47	3,46	3,45	3,44	3,43	3,42	3,40	**Sub 3,40**	
1837			1								1
1842		1			1						2
1843					1						1
1844						1					1
1845						1				1	2
1848		3	3	3	4	1	1				15
1852			1	1	1						3
1853			1		1	1	1				4
1854	2	2	1	7	3	1	1				17
1855	2	4	6	5	5	1	2			1	26
1856	1	1		2	1	1					6
1858					1						1
1859		2	1	3	1						7
1860		2	2	2					1		7
1861		2	1	1	4	2	1				11
1862	1	4	1			1	1			1	9

1863	2	3	6	1	4	2		1			19
1864	1		2	1	2						6
1865		1	3								4
1866	2+1*	3	2	1							9
1867		5	3	3	1						12
1868		2									2
1869	1										1
1871	1	2	3	1							7
1872		2									2
1873		1									1
1874		2	2								4
1876		1									1
1877	6	3									9
1878			1								1
Total	20	46	40	31	30	12	7	1	1	3	191

Tezaurul conține și 32 monede otomane de aur cu valoarea de 100 kuruși din vremea sultanilor Abdul-Medjid (11) și Abdul-Aziz (21) bătute la Constantinopol între anii 1850-1872, nominal lansat de sultanul Abdul-Medjid în anul 6 al domniei. Până atunci, valoarea emisiunilor otomane era dedusă metrologic, cele două standarde pentru monedele de aur și de argint fiind confuze.

Pe baza datelor de la vistierie și a registrelor atelierelor monetare din anii 1828-1832, se estimează o devalorizare a kuruşului până la 79% prin schimbarea sistemului de greutate, ceea ce a marcat prăbușirea vechiului sistem monetar otoman. Legalizarea deprecierilor alternative s-a dovedit a fi un instrument potențial și eficient al politicii fiscale pe termen scurt destinată achitării a 400 milioane kuruși (cca 150% din veniturile anuale ale statului), sumă pe care Poarta s-a angajat, la 14 septembrie 1829, să o plătească în 10 ani[12], condiție pentru ca Rusia să-și retragă trupele din Principatele Române. Potrivit calculelor contemporanilor tragicului episod, reiese că seniorajul a furnizat statului venituri nete pentru a reface stabilitatea prețurilor și de reînnoire a încrederii populației în monedă[13]. Reforma din 1844 a introdus bimetalismul care are la bază kuruşul de argint cu o greutate de cca 1,20 g și titlul de 830‰ și lira de aur (100 kuruși) cu greutatea standard 7,216 g (6,61 g AV) și finețea de 916,66 ‰. Noul sistem monetar modern a rămas în vigoare până la prăbușirea Imperiului[14].

Lirele otomane / 100 Kuruși ocupă un loc secund, numai 32 exemplare, cu un standard de 7,216 g (6,61 g AV) și titlul de 916,66‰. Cele mai numeroase alcătuiesc prima grupă care include și trei exemplare ce depășesc greutatea standard, la care se pot socoti și câteva piese cu greutatea 7,20 g din grupa următoare. Per ansamblu, emisiunile otomane se eșalonează pe o perioadă de circa două decenii, cu o frecvență anuală de 1,6.

---

[12] N. Ciachir, *The Andrianople treaty (1829) and its European implication*, RÉSEE, XVII (1979), nr. 4, p. 695-713.

[13] Ș. Pamuk, *A Monetary History of the Ottoman Empire*, Cambridge, 1999, p. 195-196.

[14] M. Miller, *Die Münzen des Osmanischen Reiches.* Band I: *Von den Anfängen bis zum Untergang (1299-1922)*, Band I a: *Von den Anfängen bis Murad IV. (1623-1640)*, p. 33, 53-55 (publicație online Academia.edu).

Anul	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	Total
	7,21	7,20	7,19	7,18	7,17	7,16	71,5	7,14	7,13	7,12	7,10	
1850	1											1
1852						1						1
1853					2						1	3
1854	1*											1
1855			1									1
1856		1	1									2
1860		1						1				2
1861					1					1		2
1862	1*					2			1			4
1867						2					1	3
1868	1*						1					2
1869	1	2		1			1	3				8
1870	1											1
1872										1		1
Total	6	3	2	1	3	5	2	4	1	2	2	32

Sistemul monetar rus este reprezentat prin 10 exemplare de 5 ruble aur/polimperial[15] bătute la Sankt-Petersburg sub Nicolae I (2) și Alexandru al II-lea (8). Nominalul a fost lansat de Elisabeta Petrovna[16]care i-a fixat greutatea de 8,26 g (7,56 g AV) și titlul de 917‰, păstrate până în anul 1762[17]. După 12 septembrie 1762, când a fost încoronată „împărăteasă și autocrată a tuturor Rusiilor”, Ecaterina a II-a a dispus ajustarea greutății standard a piesei de 5 ruble la 6,54 g (6 g AV), apoi, prin ucazul din 18 decembrie 1763 a stabilit raportul aur – argint 1:15 şi a decis ca toate monedele să fie bătute pe baza acestei proporţii[18].

În intenția introducerii rublei în rândul monedelor mari europene, Pavel I a încercat adoptarea sistemului monetar olandez. Prin ucazul din 2 decembrie 1796, suveranul a ordonat Băncii Imperiale să bată ducaţi de aur cu un verset din Psalmi înscris într-un cartuş, pe revers[19], având greutatea de 6,08 g (6 g AV) și titlul de 986‰. Chiar dacă la 3 octombrie 1797 s-a renunţat la sistemul monetar ruso-olandez[20] prin emiterea rublelor de aceeaşi valoare cu ale Ecaterinei a II-a, abia prin ucazul din 14 februarie 1817 ţarul

[15] Владимир Васильевич Зварич, Нумизматический словарь (1975, 1978, 1979), 4-е издание, Львов, 1980, s.v. империал; *Dictionnaire de numismatique* (sous la dir. de Michel Amandry), Paris, 2001, s.v. **polimperial**.

[16] Великий князь Георгій Михаиловичъ, Монеты царствованія Императрицы Елисаветы I и Императора Петра III, Томъ I. С. Петербургъ, 1896, p. 155, nr. 202.

[17] Владимир Владимирович Биткин, Сводный каталог монет России. Частъ II (1740-1917) – Composite Catalogue of Russian Coins. Part II (1740-1917), Киев, 2003, p. 545 (47–48), 631 (6,7).

[18] Великий князь Георгій Михаиловичъ, Монеты царствованія Императрицы Екатерины II. Томъ I, С. Петербургъ, 1894, p. 59-61, nr. 74.

[19] И.А.Ларин-Подольский, Русские монеты от Петра I до Николая II. Большая иллюстрированная энциклопедия, Москва, 2014, p. 92-96.

[20] Великий князь Георгій Михаиловичъ, Монеты царствованій Императора Павла I и Императора Александра I, С. Петербургъ, 1890, p. 13, nr. 26.

Alexandru I restabilește greutatea de 6,54 g (6 g AV) și titlul de 917‰ la emisiunile de 5 ruble de aur[21], care rămân neschimbate până în anul 1886.

Emisiunile de 5 ruble, cu un standard de 6,54 g (6 g AV) și titlul de 917‰, sunt puțin semnificative la număr, dar oferă indicii asupra împrejurărilor în care a fost ascuns tezaurul. Asemenea ducaților din anii 1877-1878 cu care se încheie acumularea, ultimele emisiuni de 5 ruble datează din anul 1877.

Anul	I	II	III	IV	V	VI	Total
	6,56	**6,55**	**6,54**	**6,52**	**6,50**	**6,49**	
1835	1*						1
1839						1	1
1863		1*					1
1864			1				1
1876	1*		1				2
1877		1*	1	1	1		4
Total	2*	2*	3	1	1	1	10

Lista monedelor din tezaur se încheie cu o liră engleză de aur (sovereign) emisă de regina Victoria de Hanovra la Sydney în 1873. Lansarea acestui nominal a avut loc în 1489, sub regele Henric al VII-lea, când era bătut din aur aproape pur și cântărea aproximativ 15,6 g. Aversul monedei îl înfățișează pe suveran cu sceptrul și globul pe un tron ornamentat; pe revers, stema regală înconjurată de un trandafir. În cele din urmă a cântărit circa 11,2 g cu finețea de 916‰. Regii Casei de Stuart l-au înlocuit cu alte emisiuni de aur, Unite[22] din 1604, Laurel[23] din 1619 și Guineea[24] din 1663. Din vremea domniei lui Iacob II Stuart și până la începutul secolului al XIX-lea, sistemul monetar englez cunoaște o perioadă de stabilitate fără să înregistreze modificări notabile. În 1816, după o perioadă de lungă întrerupere, „suveranul" redevine principala monedă engleză de aur, având greutatea de 7,9881 g (7,3224 g AV) g și titlul de 916,66‰ (= 22 K), cu subdiviziuni 20 șilingi de argint a câte 12 penny de bronz[25].

---

[21] *Ibidem*, p. 31, nr. 70.

[22] Monedă de aur engleză și scoțiană lansată în 1604 sub uniunea personală a regelui James (Iacob) I al Angliei, cunoscut sub numele de James al VI-lea ca rege al Scoției. Numele monedei și inscripția latină FACIAS EOS IN GENTEM UNAM („Voi face din ei un singur popor") de pe monedă se referă la unirea celor două regate. Aversul prezintă bustul regelui, reversul stema. Piesele de la monetăria scoțiană Edinburgh arată ciulinul scoțian ca semn de monetărie. Ultimele Unite au fost bătute sub regele Carol al II-lea (1660-1685).

[23] Monedă engleză de aur de 20 de șilingi, emisă între 1619-1625 sub regele James I cu o greutate brută de aproximativ 9 g (917‰). Este numit după cununa de lauri care împodobește capul regelui de pe avers; reversul prezintă o cruce lungă deasupra celei de-a patra steme. Există cinci variante principale, care (printre alte detalii) se disting în principal prin legarea coroanei de laur pe spatele capului regelui. Erau și piese de jumătate și sfert.

[24] Monedă de aur britanică ce își ia numele de la țara de origine a metalului nobil necesar baterii ei. A fost introdusă prin Ordonanța din 27 martie 1663 cu valoarea de 20 de șilingi. Din cauza deteriorării monedelor de argint, valoarea a crescut la 30 de șilingi în 1694. După reforma monedelor din 1696, valoarea lor a fost stabilită la 21 de șilingi 6 pence, apoi la 21 de șilingi în 1717. A fost bătută pentru ultima dată în 1813 și, în cele din urmă, a fost înlocuită de sovereign în 1816. Până la introducerea monedei zecimale în 1970, guineea a rămas o monedă de 21 de șilingi, care a fost folosită în principal pentru bunuri de lux.

[25] A. Engel, R. Serrure, *Traité de numismatique moderne et contemporaine. Première partie. Epoque moderne (XVI^e^XVIII^e^ siècles)*, Paris, 1897, p. 107-116; F. Frhr. von Schrötter (hrsg.), *Wörterbuch der Münzkunde*, Berlin – Leipzig, 1930, s.v. **Sovereign**.

În continuare, prezentăm monedele ordonate alfabetic pe suveranități („spații monetare”), autorități, nominale, ateliere, milesim, date tehnice cu greutăți în ordine descrescătoare, stare de conservare pentru emisiunile perforate, bibliografie numismatică și număr de inventar însoțit de numărul de ordine al piesei din catalog.

Imperiul Austriei

Arhiducatul Austria

Ferdinand I de Habsburg-Lorena (Ferdinand I. von Habsburg-Lothringen: 1835-1848)

Ducat (Dukat):Viena (A)

1. 1837. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (19). Inv. 37225 {44}.
2. 1842. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (24). Inv. 37226 {45}.
3. 1844. 3,44 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (26). Inv. 37229 {48}.
4. 1848. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37245 {64}.
5. 1848. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37240 {59}.
6. 1848. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37236 {55}.
7. 1848. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37233 {52}.
8. 1848. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37246 {65}.
9. 1848. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37232 {51}.
10. 1848. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37244 {63}.
11. 1848. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37242 {61}.
12. 1848. 3,45 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37241 {60}.
13. 1848. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37237 {56}.
14. 1848. 3,44 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37243 {62}.
15. 1848. 3,43 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (30). Inv. 37234 {53}.

Francisc Iosif I de Habsburg-Lorena (Franz Joseph I. von Habsburg-Lothringen: 1848-1867)

Ducat (Dukat): Viena (A)

16. 1852. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (75). Inv. 37247 {66}.
17. 1852. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (75). Inv. 37248 {67}.
18. 1852. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (75). Inv. 37249 {68}.
19. 1853. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (76). Inv. 37253 {72}.
20. 1853. 3,43 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (76). Inv. 37252 {71}.
21. 1854. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37254 {73}.
22. 1854. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37266 {85}.
23. 1854. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37257 {76}.
24. 1854. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37261 {80}.
25. 1854. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37263 {82}.
26. 1854. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37262 {81}.
27. 1854. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37256 {75}.
28. 1854. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37267 {86}.
29. 1854. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37265 {84}.

30. 1854. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37258 {77}.
31. 1854. 3,44 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37264 {83}.
32. 1854. 3,43 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (77). Inv. 37255 {74}.
33. 1855. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37283 {102}.
34. 1855. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37280 {99}.
35. 1855. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37277 {96}.
36. 1855. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37271 {90}.
37. 1855. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37270 {89}.
38. 1855. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37268 {87}.
39. 1855. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37285 {104}.
40. 1855. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37282 {101}.
41. 1855. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37281 {100}.
42. 1855. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37279 {98}.
43. 1855. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37272 {91}.
44. 1855. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37269 {88}.
45. 1855. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37289 {108}.
46. 1855. 3,46 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37288 {107}.
47. 1855. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37274 {93}.
48. 1855. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37292 {111}.
49. 1855. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37284 {103}.
50. 1855. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37278 {97}.
51. 1855. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37276 {95}.
52. 1855. 3,45 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37275 {94}.
53. 1855. 3,44 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37291 {110}.
54. 1855. 3,43 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37273 {92}.
55. 1855. 3,43 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37287 {106}.
56. 1855. 3,37 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (78). Inv. 37293 {112}.
57. 1856. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (79). Inv. 37298 {117}.
58. 1856. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (79). Inv. 37299 {118}.
59. 1856. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (79). Inv. 37295 {114}.
60. 1856. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (79). Inv. 37294 {113}.
61. 1856. 3,44 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (79). Inv. 37296 {115}.
62. 1858. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (81). Inv. 37300 {119}.
63. 1859. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (82). Inv. 37304 {123}.
64. 1859. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (82). Inv. 37306 {125}.
65. 1859. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (82). Inv. 37301 {120}.
66. 1859. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (82). Inv. 37303 {122}.
67. 1860. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (105). Inv. 37311 {130}.
68. 1860. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (105). Inv. 37313 {132}.
69. 1860. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (105). Inv. 37309 {128}.
70. 1860. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (105). Inv. 37310 {129}.
71. 1860. 3,40 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (105). Inv. 37314 {133}.
72. 1861. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (106). Inv. 37322 {141}.
73. 1861. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (106). Inv. 37315 {134}.
74. 1861. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (106). Inv. 37319 {138}.

75. 1861. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (106). Inv. 37318 {137}.
76. 1861. 3,44 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (106). Inv. 37321 {140}.
77. 1861. 3,43 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (106). Inv. 37320 {139}.
78. 1862. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (107). Inv. 37329 {148}.
79. 1862. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (107). Inv. 37334 {153}.
80. 1862. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (107). Inv. 37331 {150}.
81. 1862. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (107). Inv. 37330 {149}.
82. 1862. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (107). Inv. 37326 {145}.
83. 1862. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (107). Inv. 37327 {146}.
84. 1862. 3,20 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (107). Inv. 37328 {147}.
85. 1863. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37347 {166}.
86. 1863. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37346 {165}.
87. 1863. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37352 {171}.
88. 1863. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37349 {168}.
89. 1863. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37335 {154}.
90. 1863. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37357 {176}.
91. 1863. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37344 {163}.
92. 1863. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37336 {155}.
93. 1863. 3,46 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37351 {170}.
94. 1863. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37350 {169}.
95. 1863. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37341 {160}.
96. 1863. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37345 {164}.
97. 1863. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37343 {162}.
98. 1863. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37342 {161}.
99. 1863. 3,45 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37339 {158}.
100. 1863. 3,44 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (108). Inv. 37354 {173}.
101. 1864. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (109). Inv. 37362 {181}.
102. 1864. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (109). Inv. 37360 {179}.
103. 1864. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (109). Inv. 37359 {178}.
104. 1866. 3,50 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (129). Inv. 37368 {187}.
105. 1866. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (129). Inv. 37374 {193}.
106. 1866. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (129). Inv. 37367 {186}.
107. 1866. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (129). Inv. 37375 {194}.
108. 1866. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (129). Inv. 37369 {188}.
109. 1866. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (129). Inv. 37371 {190}.

Regatul Ungariei

Ferdinand I de Habsburg-Lorena (Ferdinand I. von Habsburg-Lothringen: 1835-1848)

Ducat (Dukat): Kremnica (B)

110. 1848. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (42). Inv. 37239 {58}.
111. 1848. 3,46 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 238 (42). Inv. 37238 {57}.

Francisc Iosif I de Habsburg-Lorena (Franz Joseph I. von Habsburg-Lothringen: 1848-1867)

Ducat (Dukat): Kremnica (B)

112. 1855. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (85). Inv. 37290 {109}.
113. 1861. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (112). Inv. 37323 {142}.
114. 1863. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (114). Inv. 37356 {175}.

Marele Principat Transilvania

Ferdinand I de Habsburg-Lorena (Ferdinand I. von Habsburg-Lothringen: 1835-1848)

Ducat (Dukat): Alba Iulia (E)

115. 1842. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (48). Inv. 37227 {46}.
116. 1843. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (49). Inv. 37228 {47}.
117. 1845. 3,44 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (51). Inv. 37230 {49}.
118. 1848. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 238 (54). Inv. 37235 {54}.

Francisc Iosif I de Habsburg-Lorena (Franz Joseph I. von Habsburg-Lothringen: 1848-1867)

Ducat (Dukat): Alba Iulia (E)

119. 1853. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (90). Inv. 37251 {70}.
120. 1854. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (91). Inv. 37259 {78}.
121. 1854. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (91). Inv. 37260 {79}.
122. 1856. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (93). Inv. 37297 {116}.
123. 1859. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (96). Inv. 37305 {124}.
124. 1859. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 254 (96). Inv. 37302 {121}.
125. 1860. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (117). Inv. 37308 {127}.
126. 1861. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (118). Inv. 37317 {136}.
127. 1861. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (118). Inv. 37325 {144}.
128. 1862. 3,44 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (119). Inv. 37333 {152}.
129. 1862. 3,43 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (119). Inv. 37332 {151}.
130. 1863. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (120). Inv. 37355 {174}.
131. 1863. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (120). Inv. 37353 {172}.
132. 1863. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (120). Inv. 37337 {156}.
133. 1863. 3,42 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (120). Inv. 37338 {157}.
134. 1864. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (121). Inv. 37358 {177}.
135. 1864. 3,45 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (121). Inv. 37361 {180}.
136. 1865. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (122). Inv. 37365 {184}.
137. 1865. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (122). Inv. 37366 {185}.
138. 1865. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (122). Inv. 37364 {183}.
139. 1865. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (122). Inv. 37363 {182}.
140. 1866. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (131). Inv. 37372 {191}.
141. 1866. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (131). Inv. 37372 {192}.
142. 1866. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (131). Inv. 37370 {189}.

Regatul Veneto-Lombard

Ferdinand I de Habsburg-Lorena (Ferdinand I. von Habsburg-Lothringen: 1835-1848)

Ducat (Dukat): Veneția (V)

143. 1845. 3,39 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 238 (60). Inv. 37231 {50}.

Francisc Iosif I de Habsburg-Lorena (Franz Joseph I. von Habsburg-Lothringen: 1848-1867)

Ducat (Dukat): Veneția (V)

144. 1863. 3,47 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (126). Inv. 37348 {167}.
145. 1863. 3,44 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (126). Inv. 37340 {159}.

Incerta

Francisc Iosif I de Habsburg-Lorena (Franz Joseph I. von Habsburg-Lothringen: 1848-1867)

Ducat (Dukat)

146. 1853. 3,46 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 254 (76, 83 sau 90). Inv. 37250 {69}.
147. 1855. 3,46 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 254 (78, 85, 92 sau 100). Inv. 37286 {105}.
148. 1859. 3,47 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 254 (82, 89, 96 sau 104). Inv. 37307 {126}.
149. 1860. 3,46 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (105, 111, 117 sau 123). Inv. 37312 {131}.
150. 1861. 3,45 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (105, 112, 118 sau 124). Inv. 37324 {143}.
151. 1861. 3,44 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (105, 112, 118 sau 124). Inv. 37316 {135}.

Imperiul Austro-Ungar

Arhiducatul Austriei

Francisc Iosif I de Habsburg-Lorena (Franz Joseph I. von Habsburg-Lothringen: 1867-1916)

Ducat (Dukat): Viena (A)

152. 1867. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (133). Inv. 37387 {206}.
153. 1867. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (133). Inv. 37381 {200}.
154. 1867. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (133). Inv. 37380 {199}.
155. 1867. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (133). Inv. 37385 {204}.
156. 1867. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (133). Inv. 37379 {198}.
157. 1867. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (133). Inv. 37378 {197}.
158. 1867. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (133). Inv. 37377 {196}.
159. 1867. 3,45 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (133). Inv. 37376 {195}.
160. 1868. 3,48 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (134). Inv. 37389 {208}.
161. 1868. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (134). Inv. 37388 {207}.
162. 1869. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (135). Inv. 37390 {209}.
163. 1871. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (137). Inv. 37397 {216}.
164. 1871. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (137). Inv. 37394 {213}.

165. 1871. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (137). Inv. 37393 {212}.
166. 1871. 3,47 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (137). Inv. 37395 {214}.
167. 1871. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (137). Inv. 37392 {211}.
168. 1871. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (137). Inv. 37391 {210}.
169. 1871. 3,46 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (137). Inv. 37396 {215}.
170. 1872. 3,48 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 255 (138). Inv. 37398 {217}.
171. 1872. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (138). Inv. 37399 {218}.
172. 1873. 3,48 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 256 (142). Inv. 37400 {219}.
173. 1874. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (143). Inv. 37403 {222}.
174. 1874. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (143). Inv. 37401 {220}.
175. 1874. 3,47 g; 20 mm; perforată. Herinek 1970, 256 (143). Inv. 37404 {223}.
176. 1874. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (143). Inv. 37402 {221}.
177. 1876. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (145). Inv. 37405 {224}.
178. 1877. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (146). Inv. 37413 {232}.
179. 1877. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (146). Inv. 37412 {231}.
180. 1877. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (146). Inv. 37411 {230}.
181. 1877. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (146). Inv. 37409 {228}.
182. 1877. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (146). Inv. 37408 {227}.
183. 1877. 3,49 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (146). Inv. 37407 {226}.
184. 1877. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (146). Inv. 37414 {233}.
185. 1877. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (146). Inv. 37410 {229}.
186. 1877. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (146). Inv. 37406 {225}.
187. 1878. 3,47 g; 20 mm. Herinek 1970, 256 (147). Inv. 37415 {234}.

Regatul Ungariei

Francisc Iosif I de Habsburg-Lorena (Franz Joseph I. von Habsburg-Lothringen: 1867-1916)

Ducat (Dukat): Alba Iulia / Gyulafehérvár (E)
188. 1867. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (140). Inv. 37384 {203}.
189. 1867. 3,48 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (140). Inv. 37383 {202}.
190. 1867. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (140). Inv. 37386 {205}.
191. 1867. 3,46 g; 20 mm. Herinek 1970, 255 (140). Inv. 37382 {201}.

Imperiul Otoman

Abdul-Medjid: 1839-1861 (Abdülmecid: H 1255-1277)

Lira (100 Kuruşi); Kostantiniye
192. Anul 12 [1850]. 7,21 g; 22 mm. Pere 1968, 878. Inv. 37193 {12}.
193. Anul 14 [1852]. 7,16 g; 22 mm. Pere 1968, 878. Inv. 37194 {13}.
194. Anul 15 [1853]. 7,17 g; 22 mm. Pere 1968, 878. Inv. 37195 {14}.
195. Anul 15 [1853]. 7,17 g; 22 mm. Pere 1968, 878. Inv. 37196 {15}.
196. Anul 15 [1853]. 7,10 g; 22 mm. Pere 1968, 878. Inv. 37197 {16}.
197. Anul 16 [1854]. 7,22 g; 22 mm. Pere 1968, 878. Inv. 37198 {17}.

198. Anul 17 [1855]. 7,19 g; 22 mm. Pere 1968, 878. Inv. 37199 {18}.
199. Anul 18 [1856]. 7,20 g; 22 mm. Pere 1968, 878. Inv. 37201 {20}.
200. Anul 18 [1856]. 7,19 g; 22 mm. Pere 1968, 878. Inv. 37200 {19}.
201. Anul 22 [1860]. 7,20 g; 22 mm. Pere 1968, 878. Inv. 37202 {21}.
202. Anul 23 [1860]. 7,14 g; 22 mm. Pere 1968, 878. Inv. 37203 {22}.

Abdul-Aziz: 1861-1876 (Abdülaziz: H 1277-1293)

Lira (100 kuruși); Kostantiniye
203. Anul 1 [1861]. 7,17 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37204 {23}.
204. Anul 1 [1861]. 7,12 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37205 {24}.
205. Anul 2 [1862]. 7,22 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37208 {27}.
206. Anul 2 [1862]. 7,16 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37209 {28}.
207. Anul 2 [1862]. 7,16 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37207 {26}.
208. Anul 2 [1862]. 7,13 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37206 {25}.
209. Anul 7 [1867]. 7,16 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37210 {29}.
210. Anul 7 [1867]. 7,16 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37211 {30}.
211. Anul 7 [1867]. 7,10 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37212 {31}.
212. Anul 8 [1868]. 7,23 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37214 {33}.
213. Anul 8 [1868]. 7,15 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37213 {32}.
214. Anul 9 [1869]. 7,21 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37216 {35}.
215. Anul 9 [1869]. 7,20 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37219 {38}.
216. Anul 9 [1869]. 7,20 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37215 {34}.
217. Anul 9 [1869]. 7,18 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37220 {39}.
218. Anul 9 [1869]. 7,15 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37221 {40}.
219. Anul 9 [1869]. 7,14 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37222 {41}.
220. Anul 9 [1869]. 7,14 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37218 {37}.
221. Anul 9 [1869]. 7,14 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37217 {36}.
222. Anul 10 [1870]. 7,21 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37223 {42}.
223. Anul 13 [1872]. 7,12 g; 22 mm. Pere 1968, 918. Inv. 37224 {43}.

Imperiul Rusiei

Nicolaï I (Никола́й I Па́влович Рома́нов: 1825-1855)

5 Ruble (5 РУБЛЕЙ); Sankt-Petersburg (С.П.Б.)
224. 1835. 6,56 g; 22,6 mm. Биткин[26] 2003/II, 798 (13). Inv. 31183 {2}.
225. 1839. 6,49 g; 22,6 mm. Биткин 2003/II, 798 (16). Inv. 31184 {3}.

Alexandru II (Александр I Павлович Романов: 1855-1881)

5 Ruble (5 РУБЛЕЙ); Sankt-Petersburg (С.П.Б.)
226. 1863. 6,55 g; 22,6 mm. Биткин 2003/II, 874 (9). Inv. 31185 {4}.

[26] Биткин 2003=Владимир Владимирович Биткин, *Сводный каталог монет России. Частъ II (1740-1917) – Composite Catalogue of Russian Coins. Part II (1740-1917)*, Киев, 2003.

227. 1864. 6,54 g; 22,6 mm. Биткин 2003/II, 874 (10). Inv. 31186 {5}.
228. 1876. 6,56 g; 22,6 mm. Биткин 2003/II, 874 (24). Inv. 31188 {7}.
229. 1876. 6,54 g; 22,6 mm. Биткин 2003/II, 874 (24). Inv. 31187 {6}.
230. 1877. 6,55 g; 22,6 mm. Биткин 2003/II, 875 (25). Inv. 31189 {8}.
231. 1877. 6,54 g; 22,6 mm. Биткин 2003/II, 875 (25). Inv. 31192 {11}.
232. 1877. 6,52 g; 22,6 mm. Биткин 2003/II, 875 (25). Inv. 31191 {10}.
233. 1877. 6,50 g; 22,6 mm. Биткин 2003/II, 875 (25). Inv. 31190 {9}.

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

Victoria de Hanovra (1837-1901)

Lira (Sovereign); Sydney (S)

234. 1873. 7,97 g; 22 mm. SCBC 2006, 3855. Inv. 31182 {1}.

La capătul strădaniei de a urmări cronologic și comparativ evoluția unor sisteme monetare ilustrate de un material dens și variat, dar publicat cu erori, încheiem cu unele observații care ar trebui să se bucure de o bună receptare din partea celor implicați în expertizarea și clasarea monedelor ca bunuri culturale mobile.

Pornind de la un caz ce dovedește ignoranță în determinarea monedelor și superficialitate în stabilirea masei monetare, se poate lesne sesiza că utilizarea unui cântar cu două zecimale duce la eliminarea unor subdiviziuni prin adaos (rotunjire), ceea ce poate crea o imagine falsă și chiar greu de comensurat. Astfel, la expertizarea monedelor potrivit normelor generale de clasare, autorul s-a lăsat înșelat de valorile prea ridicate care i-au fost indicate de cântar, ceea ce l-a determinat să acorde un punctaj pe baza căruia a fost solicitat un expert. De aceea, necesitatea întocmirii unui raport de expertiză numismatică pentru clasare ne pare îndoielnică.

În lipsa unor descoperiri similare din Moldova[27], este dificil de stabilit arealul în care au fost adunate monedele. Un indiciu mai sigur ne oferă doar ultimele emisiuni din anii 1877-1878, care ar putea face o legătură între data ascunderii tezaurului și tulburările provocate de retragerea trupelor rusești prin România la sfârșitul războiului din Balcani. Judecând datele din contextul acelor vremuri, tezaurul apare ca rezultat al unor acțiuni de jaf, ceea ce restrânge probabilitatea să avem o acumulare încheiată *ad-hoc*.

The coin hoard discovered at Târgu Ocna – „Dealul Cândea”. Addenda et corrigenda

ABSTRACT

The hoard was initially published with some errors in the attribution and dating of the coins, without consulting the literature. When establishing the money supply, the author used a two-decimal scale. Thus, some subdivisions were eliminated by addition (rounding), which may have created a distorted and difficult-to-quantify image. The volume remains, at most, a work of popularization that must be consulted with caution.

[27] R. Tabuica, C. Tătaru, în E. Arcuș-Jantovan, V. M. Butnariu (ed.), *Repertoriu tezaure*, Seria Moneta Terrae Moldaviae, II, Iași, 2019.

Abrevieri

ActaMN	Acta Musei Napocensis, Cluj-Napoca
AÉ	L'Année épigraphique, Paris
AJN	American Journal of Numismatics, New York
ANRW	Aufstieg und Niedergang der römischen Welt
ANS	American Numismatic Society, New York
ARA	Asociația Arhitectură. Restaurare. Arheologie
ArhMold	Arheologia Moldovei, Iaşi-Bucureşti
BAR, I.S.	*British Archaeological Reports*, *International Series,* Oxford
BAR, S.S.	British Archaeological Reports, Supplementary Series, Oxford
BMC	*Coins of the Roman Empire in the British Museum*, Londra: I, *Augustus to Vitellius*, 1923; II, *Vespasian to Domitian*, 1930; III, *Nerva to Hadrian*, 1936; IV, *Antoninus Pius to Commodus*, 1968; V, *Pertinax to Elagabalus*, 1950 (H. Mattingly); VI, *Severus Alexander to Balbinus and Pupienus*, 1962 (R.A.G. Carson)
BSNR	Buletinul Societăţii Numismatice Române, Bucureşti
BIAB	Bulletin de l'Institut Archéologique Bulgare, Sofia
CAB	Cercetări Arheologice în Bucureşti, Bucureşti
CCA	Cronica cercetărilor arheologice din România, Bucureşti
CICSA	Centrul de Istorie Comparată a Societăților Antice, Bucureşti
CIL III	Th. Mommsen (ed.), *Corpus Inscriptionum Latinarum. Vol. 3, Parts 1-2. Inscriptiones Asiae, provinciarum Europae Graecarum, Illyrici Latinae*, Berlin, 1873.
CN	Cercetări Numismatice, Bucureşti
CNA	Cronica Numismatică şi Arheologică, Bucureşti
CNH	L. Réthy, Corpus nummorum Hungariae, I-II, Budapesta, 1899-1907
CNRS	Centre National de la Recherche Scientifique, Paris
Crawford, RRC	M.H. Crawford, *Roman Republican Coinage*, Cambridge, 1974
Crawford, RRCH	M.H. Crawford, *Roman Republican Coin Hoards*, Londra, 1969
CreştCol	Creşterea Colecţiilor, Biblioteca Academiei Române, Bucureşti
Dacia	Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie, Bucureşti, I-XII (1924-1947)
Dacia, N.S.	Dacia, Revue d'Archéologie et d'Histoire Ancienne, Nouvelle Série, Bucureşti (1957-)
DIR	*Documente privind istoria României*
D.J.A.N. Argeş	Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Argeş
DOW-LRC	Ph. Grierson, Melinda Mays, *Catalogue of Late Roman coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection. From Arcadius and Honorius to the Accession of Anastasius*, Washington, 1992
DRH	*Documenta Romaniae Historica*, Bucureşti
Herinek	L. Herinek, *Österreichische Münzprägungen von 1740-1969*, Viena, 1970
Huszár	Lajos Huszár, *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis heute*, Budapesta, 1979
IAB	Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan", Bucureşti
IGBulg II	G. Mihailov (ed.), *Inscriptiones Graecae in Bulgaria repertae*. *Vol. II. Inscriptiones inter Danubium et Haenum repertae*, Sofia, 1958.

SCN, s.n., XV-XVII (XXVII-XXIX), Bucureşti, 2026, p. 227-229.

ISM	*Inscriptiones Scythiae minoris*, I (1983), II (1987), III (1999), IV (2015), V (1980)
JIAI	Journal for Historical and Archaeological Research, Šumen
JNG	Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte, München
LRBC	*Late Roman Bronze Coinage A.D. 324-498*, Londra, 1965: I – P.V. Hill, J.P.C. Kent, The Bronze Coinage of the House of Constantine A.D. 324-346; II – R.A.G. Carson, J.P.C. Kent, *Bronze Roman Imperial Coinage of the Later Empire A.D. 346-498*
Martin	F. Martin, *Kolonialprägungen aus Moesia Superior und Dacia*, Bonn, 1992
MBR	G. Buzdugan, O. Luchian, C.C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Bucureşti, 1977
MCA	Materiale şi Cercetări Arheologice, Bucureşti
MemAntiq	Memoria Antiquitatis, Piatra-Neamţ
MINAC	Muzeul de Istorie Naţională şi Arheologie, Constanţa
MJIAP	Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova
MNA	Muzeul Naţional de Antichităţi
NC	Numismatic Chronicle, Londra
NK	Numizmatikai Közlöny, Budapesta
NZ	Numismatische Zeitschrift, Viena
Pere	Nuri Pere, *Osmanlılarda madenî paralar*, Istanbul, 1968
Pick	B. Pick, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, I, 1, Berlin, 1898
Pick-Regling	B. Pick, K. Regling, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, I, 2, Berlin, 1910
Pohl	Artúr Pohl, *Münzzeichen und Meisterzeichen auf ungarischen Münzen des Mittelalters, 1300-1540*, Graz-Budapesta, 1982
Preda	C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, Bucureşti, 1973
RCAN	Revista de Cercetări Arheologice și Numismatice, Bucureşti
Recueil	W.H. Waddington, E.Babelon, Th. Reinach, *Recueil général des monnaies grecques d'Asie Minéure, I-IV,* Paris, 1904-1912
RÉSEE	Revue des Études Sud-Est Européennes, Bucureşti
RI	Studii, 1948–1952; din 1953, Studii. Revista de Istorie, Bucureşti.
RIC, I	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, I, *Augustus to Vitellius*, Londra, 1923
RIC, I^2	C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, I, ediţie revăzută, Londra, 1984
RIC, II	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, II, *Vespasian to Hadrian*, Londra, 1926
RIC, III	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, III, *Antoninus Pius to Commodus*, Londra, 1930
RIC, IV, 1	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, IV, 1, *Pertinax to Geta*, Londra, 1968
RIC, V, 2	P.H. Webb, *The Roman Imperial Coinage*, V, 2, Londra, 1933 (reimprimat 1968)
RIC, VI	C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, VI, *From Diocletian's reform (A.D. 294) to the death of Maximinus (A.D. 313)*, Londra, 1967
RIC, VII	P.M. Bruun, *The Roman Imperial Coinage*, VII, *Constantine and Licinius A.D. 313-337)*, Londra, 1966
RIC, VIII	J.P.C. Kent, *The Roman Imperial Coinage*, VIII, *The Family of Constantine I A.D. 337-364)*, Londra, 1981
RIC, IX	J.W.E. Pearce, *The Roman Imperial Coinage*, IX, *Valentinian I-Theodosius I*, Londra, 1933 (reimprimat 1968)
RIC, X	J.P.C. Kent, *The Roman Imperial Coinage*, X, *The Divided Empire and the Fall of the Western Parts A.D. 395-491)*, Londra, 1994
RPC	Roman Provincial Coinage

Ruzicka 1928	Leon Ruzicka, *Inedita aus Moesia Inferior*, Vjesnik Hrvatskoga Arheološkoga Društva, 15, 1928, p. 225-248.
SCBC	*Standard Catalogue of British Coins. Coins of England and the United Kingdom*, 41st Edition, London, 2006
SCIV(A)	Studii şi Cercetări de Istorie Veche (şi Arheologie), Bucureşti
SCN	Studii şi Cercetări de Numismatică, Bucureşti
SHA	*Scriptores Historiae Augustae*
Simpozion Chişinău 2000	*Simpozion de Numismatică dedicat împlinirii a patru secole de la prima Unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chişinău, 28-30 mai 2000, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2001
Simpozion Chişinău 2001	*Simpozion de Numismatică organizat în memoria martirilor căzuţi la Valea Albă, la împlinirea a 525 de ani (1476-2001), Chişinău, 13-15 mai 2001, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2002
Simpozion Chişinău 2002	*Simpozion de Numismatică dedicat împlinirii a 125 de ani de la Proclamarea Independenţei României, Chişinău, 24-26 septembrie 2002, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2003
Simpozion Chişinău 2003	*Simpozion de Numismatică dedicat Centenarului Societăţii Numismatice Române (1902-2003), Chişinău, 26-28 noiembrie 2003, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2005
Simpozion Chişinău 2004	*Simpozion de Numismatică, organizat cu ocazia comemorării sfântului Ştefan cel Mare, domn al Moldovei (1504-2004), Chişinău, 29 septembrie-2 octombrie 2004, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2007
SMMIM	Studii şi Materiale de Muzeografie şi Istorie Militară, Bucureşti
SNG	*Sylloge Nummorum Graecorum*: Black Sea - *The British Museum*, IX, 1, *The Black Sea*, Londra, 1993; Rusia - M. G. Abramzon, N. A. Frolova, Ulrike Peter (eds.), *Sylloge Nummorum Graecorum Russland, Staatliches Historisches Museum Moskau: Münzen des Nördlichen Schwarzmeergebietes*, Berlin-Boston, 2019
Woytek	Bernhard Woytek, *Die Reichspragung des Kaisers Traianus (98-117)*, Viena, 2010.